

Desember 2010

I denne utgaven:

Leder, s.2
Om juletreet og skikkene, s.3
Besøk til Alnes-fyret, s.4
Temamøte september, s.4
Jahn Otto Johansen 27.jan, s.4
Rådmannens foredrag, s.5
Kort sagt, s.5
Kva heiter byen, s.6
En epoke er slutt, s.6
Ålesund Dixie, s.7
Eleanor Roosevelt-sitater, s.7
Greitt å vite, s.7
Dei gode tankane, s.7
Bestefaren og sønnesønnen, s.8
Ledestjerne, s.8
Julekvadder fra Jeløen, s.8
Politikere og prioritering, s.9
Rapportering fra grupper, s.9
Korrekt adresse?, s.10
Sponsorannonse, s.10
Kontakt til studiegrupper, s.10
Sponsorannonse, s.11
Møteplankommentarer, s.11
Om vårt formål, s.12
Møteplan høsten 2010, s.12
Tillitsvalgte 2010, s.12
Innmeldingsskjema, s.12

Neste blad kommer i januar

Ha en riktig god julehøytid!

Du finner mye
informasjon på
nettsidene våre:

www.puiaa.no

Et litt uvanlig bilde av en regnbue. Den viser seg på skylaget under innflyving til Vigra nå i høst.

Med litt velvilje vil du se skyggen av flyet midt i sirkelen, vingen nede til høyre og landskap nede til venstre.

Temaforedragene fremover

- 9.des. 2010:** Oddgeir Bruaset: *Om bakgrunnen for julesangene våre, masse synging, og julegrøt i tillegg. Dette blir på Spjelkavik omsorgssenter.*
Inngangspenger kr. 100
- 27.jan. 2011:** Jahn Otto Johansen forteller om Tysklands rolle i Europa etter 2.verdenskrig
- 24.feb.2011:** En epoke er slutt: Vigra kringkaster legges ned (se side 6)
- 31.mars 2011:** Årsmøte og 20-års jubileum (ikke endelig fastsatt)

Det faste er at vi møtes siste torsdag hver måned, på Høgskolen i lokalet Naftadjupet, kl. 1800—og at vi møtes til sosialt samvær etterpå, over en kopp kaffe og litt å bite i.

Styret anmoder alle om å notere ned møteinformasjon i din egen kalender, og samtidig at medlemsbladene blir oppbevart slik at du lett finner dem når du ønsker å kontrollere noe.

Årsaken er at vi ikke annonserer påminnelser i aviser lenger, men vi sender påminnelser via e-post og SMS. Vi rekker da nesten alle på en mer effektiv måte. Noen få medlemmer har verken e-post eller mobiltelefon og disse vil få påminnelse i vanlig brev.

Husk å gi beskjed om endringer i postadresse, e-post og mobiltelefon.

19.februar 2011 er det 20 års siden Pensjonistuniversitetet i Ålesund ble formelt startet. Styret ønsker å markere dette på tilbørlig vis etter årsmøtet 31.mars. Har du forslag til innslag vil vi ta dette med så sant det er mulig.

Gi beskjed til en i styret (info på siste side) så snart som mulig.

Det er ting man tar som en selvfølge – som ikke er det.

Formålet med våre studiegrupper, og temamøtene i tillegg, er å være et forum for pensjonister og eldre over 60 år som ønsker å sette seg inn i noe de er interessert i. Den positive utviklingen gjennom atskillige år nå, tyder på at vi gjør noe riktig. I neste nummer av bladet skal vi trykke om igjen bakgrunnen for vår virksomhet, samt årsberetning og tilhørende dokumenter.

Så forutsetter man at 1) alle kan lese – og 2) lese med forståelse. Og ser etter hvert gjennom en flom av informasjon at dette slett ikke er en selvfølgelighet lenger. Litt stoff til ettertanke:

FN's *Human Development Report* for 2010 har Norge på topp, såvidt foran Australia, med USA på fjerde, Sverige på 9., Finland på 16. og Danmark på 19.plass. Denne vurderingen baserer seg på en lang rekke faktorer som beskriver velvære, helse, utdanning, inntekt, demokratisk påvirkning, informasjonstilgang, m.m. Så da skulle utgangspunktet knapt være bedre?

Universitetene har i lang tid kranglet i media om forskningsoppgavene skal være styrt fra sentralt hold eller om forskere selv skal kunne velge. Antall publiserte artikler fra norske forskere er sjeldne, og antall patenter tatt ut er en brøkdel av det land lenger øst produserer.

Årets resultat av den nasjonale leseferdighetsprøven ble nylig offentliggjort, og det krangles om riktigheten. Det påstås at en rekke norske skoler holder svake elever borte fra prøvene, og at noen skoler driller elevene i oppgavene – for å komme bedre ut. Andre bare innrømmer flatt at elevene har økende vanskeligheter med leseforståelse. Oslo holder en annen skolepolitisk kurs enn andre steder, og gjør det bedre enn normalen.

I internasjonal sammenheng rangeres vi likevel i sammenlignbare undersøkelser som middelmådig, og synkende. Vår satsing på norsk, matematikk og naturfag er svak.

Aldri har Norge hatt så mange på skolebenken. Og aldri har en så stor prosentdel vist vanskeligheter med å følge med i undervisningen, og aldri har så mange sluttet uten å oppnå formell kompetanse. Man klager over skoletrethet. Motivasjon og leseforståelse mangler, og det gir seg utslag i yrkesmessig deltagelse senere.

Lærere og lektorer i den norske skolen stiller seg kritiske til en forskriftsendring om individuell vurdering i skolen. Det presiseres der at elevenes forutsetninger, fravær, eller forhold knyttet til orden og adferd ikke skal kunne trekkes inn i vurderingen i fag. I et utdypende rundskriv står det svart på hvitt at hverken elevenes innsats i timen eller holdninger skal telle når karakterene settes.

Fra land med stor innflytting av mennesker fra en annen språkkultur sies det at mange kun kan snakke, men ikke lese og skrive sitt eget førstespråk. Fordi mange mangler grammatisk forståelse blir det vanskeligere å lære nye språk.

Hvor er det blitt av genetiv og dativ i vårt eget språk? Forvirring og feilbruk av ting som: de/dem; å/og; i forhold til; lamme lår; dette var godt (mens det vitterlig er det); åssen går det med du i dag; å vokse poteter; å ryke korsbånd; m.m. – skaper mange utilsiktet morsomme formuleringer.

Finnland tok for noen år siden konsekvensen av svakt utdanningsnivå, og idag fremheves undervisningen der som den beste i vår del av verden. Lærerne har høy status i samfunnet, og det hersker disiplin og motivasjon i klasserommet.

Det er mange eksempler på at foreldre tar barna ut av det offentlige grunnskoleverket og driver enten hjemmeundervisning (av kvalitetsmessige, ikke religiøse grunner) eller private skoler. Disse elevene påstås å gjøre det bedre enn normalt når de går over i høyere skoleslag.

Vi har som omforenet målsetning at samfunnet skal tilnærme seg likhet. Og så opplever vi at ulikhetene øker. Hvilke virkemidler som er rett, rettere eller rettest er det vel ingen som har noe svar på. Det avhenger av hvilken synsvinkel man ser det fra. Bildet av regnbuen på første side av dette bladet kan vel kanskje illustrere akkurat det. Vanligvis ser vi bare én regnbue nede fra bakken og med fargene fra rød, oransje osv innenfra. Andre ganger ser vi to regnbuer, med fargene i omvendt rekkefølge i den ytterste regnbuen. Og en sjelden gang ser vi regnbuen som en sirkel med oss selv i sentrum, som på bildet. Alle tre beskrivelsene er korrekte hver for seg, men et fargespekter som bare skyldes forskjellig bølgelengde på de forskjellige fargene er det nå uansett.

Sjur

Om juletreet og skikkene

Oddgeir Bruaset skal fortelle om julesangene våre den 9. desember på Spjelkavik omsorgssenter kl. 1800. Dette er noe vi har gledet oss til lenge. Som en liten ekstra bakgrunn kan det kanskje være interessant å kjenne litt mer til skikken med juletreet, siden dette er et av julens viktigste symboler i nyere tid i store deler av den vestlige verden.

Sannsynligvis har skikken opphav i hedenske ritualer. Det er en meget gammel tradisjon at grønne vekster skulle beskytte mot overnaturlige krefter, og undertrykke vinterens prøvelser.

Det å pynte juletrær er kjent fra slutten av 1500-tallet i Preussen. Goethe skriver i 1774 i boken *Den unge Werthers lidelser* om juletreet. Og hans bok bidro til å spre skikken i Tyskland og videre utover – selv om kirken på flere måter var motstandere av skikken.

Likevel, da juletreet kom inn i skandinaviske hjem i begynnelsen av 1800-tallet var det som et religiøst symbol. Fordi juletreet er et eviggrønt tre, symboliserer det evig liv. Det skulle minne om *Livets tre* i Paradisets hage, og gjennom frelserens fødsel og julefeiringen skulle adgangen til dette livets tre på denne måten bli gjenåpnet. I middelalderske mysteriespill var det nemlig et tema at denne adgangen ble stengt pga. Adam's fall. Hva dette betyr er ikke så klart.

Det første juletreet i København skal ha blitt tent i 1812 hos en ung lege med tysk hustru. Når det første juletreet ble pyntet i Norge er uklart, men Studentsamfunnet i Christiania arrangerte iallfall juletrerefester i 1840-årene. Stortingsmann og presten Aage Schawland sies å ha hatt et juletre i et privat hjem i Herøy på samme tid.

I 1850- og 60-årene ble juletreet etterhvert mer kjent i Norge. En lærerskoleelev introduserte det på Vartdal i 1865, skikken ble kjent i Sande i 1873, og lærer P. Hove introduserte skikken i Stordal i 1875.

Men det var først etter 1900 at juletreskikken slo gjennom, da skolelærere begynte å arrangere juletrerefester. Enkelte steder møtte skikken kraftig motstand av religiøse grunner, i Nord-Norge så for eksempel læstadianerne på juletreet som syndig.

Idag derimot er juletrær en forbruksvare og en normal gjenstand i julefeiringen. Man skulle tro at vi i Norge var selvforsynt med juletrær, men akk, de fleste blir dyrket i Danmark. Statistikken sier at det blir solgt ca.

1.600.000 juletrær, og ca. 400.000 blir i tillegg hentet i vår egen skog. 60% av trærne er gran, og det sies at ca. 10% er av plast! Edelgran blir mer og mer populær. På Sunnmøre er furu ofte brukt fordi den var mer naturlig enn grantrær på disse kanter.

Juletreet settes helst inn i stua på lille julaften, og pyntes mens NRK sender Førjulskveld og viser Butleren for 44. gang. Den gamle skikken med levende lys på treet var meget brannfarlig, og heldigvis erstattet med elektriske lys, med lypærer, blinkende diodelys og fiberoptiske kabler – alt ettersom hvor moderne man er blitt. Det med å gjemme juletreet til neste år er slett ikke av ny dato som man skulle tro. Noen henter treet (det kunstige) ned igjen fra loftet, og andre planter et levende tre i en stamp og lar det vokse kontrollert hele resten av året.

Så henges barnas egenproduserte kurver og pynt på plass, og alt det tradisjonelle som vi ikke vil gi slipp på. Og så hersker det noen steder fremdeles litt uenighet om det skal være stjerne eller spyd aller øverst. Man kan bevare julefreden ved å alternere.

Det er vanlig i Norge å gå rundt juletreet på julaften, eller under andre sammenkomster i romjula. Slik juletrengang vil si at alle tar hverandre i hendene og danner en ring rundt treet. Så synges julesanger og sangleker. Men noen av oss har faktisk opplevd (i et annet land, heldigvis) at juletreet stod på en roterende skive og vi satt rundt det! De fleste beholder vel juletreet til like over nyttår, og sjelden lenger enn til trettende dag. Tradisjonelt er siste frist for å rydde bort jula 13. januar, da *tjuendedag Knut jager jula ut*.

Så vet vi det til Oddgeir Bruaset forteller om sangene, og vi kan samles til et hyggelig måltid i godt lag 9. des. Vel møtt!

Første månedsmøtet etter sommerferien var lagt til Alnes fyr 26.august.

Det var på forhånd gjort forsøkt på å organisere transport med egne biler, men det viste seg at dette var lite vellykket, bare 19 medlemmer møtte, herav flere fra gruppa "Helse og velvære" som hadde benyttet anledningen og ettermiddagen til en tur på Godøyfjellet .

I den koselige kafeen i fyrmesterboligen ble vi ønsket velkommen av Inge Westad, en av de mange som har lagt ned en imponerende frivillig dugnadsinnsats for å ta vare på Alnesfyret, og det særpreget fyret og bygningene utgjør som kulturminne.

Westad orienterte om fyrets historie og restaureringsarbeidet. Vi fikk høre om en imponerende dugnadsinnsats over flere år fra beboerne på Alnes. Han mente at samholdet som dette prosjektet skapte, har resultert i flere positive tiltak til beste for Alnessamfunnet. Bl.a. driver beboerne i dag sin egen dagligvarebutikk, som de selv har finansiert og bygget.

Allerede i 1852 startet fyrtenesten på Alnes med en privat fyrlykt til hjelp for lokale- og andre fiskere. Etter hvert ble fyret utvidet og overtatt av Fyrvesenet, som i 1876 ansatte fast fyrvokter og bygde fyrmesterbolig. Lykta ble i 1982 automatisert og dermed uten fast betjening. Ikke lenge etter begynte forfallet å melde seg. Noe måtte gjøres.

Giske kommune kom med i et prosjekt med det formål å bedre samarbeide mellom lokale grendalag og kommune-administrasjonen ved å sette i gang konkrete prosjekt som kunne styrke lokalsamfunna. "Alnes Fyr" ble et slikt prosjekt.

Kommunen fikk etterhvert overta eiendomsretten til bygningene. Det ble dannet en stiftelse og prosjektledelse. Hovedmålsetningen ble at fyrmesterboligen og tilhørende bygninger så langt som mulig skulle føres tilbake til det opprinnelige. Det ble engasjert restaureringsarkitekt og etablert kontakt med offentlige fagmyndigheter. Hele Alnessamfunnet ble på en eller annen måte engasjert i prosjektet. Viljen til frivillig innsats var stor. Det medgikk adskillige dugnadstimer over år til snekring, skraping og maling.

I dag fremstår Alnesfyret som et godt besøkt kultursentrum med utstillinger og aktiviteter av forskjellige slag. Særlig er kafeen, som drives på frivillig basis, et populært møtested for lokalbefolkningen og tilreisende.

Blant de fremmøtte var Åse Fagerslett, som var oppvokst på fyret der hennes far i sin tid var fyrmester. Hun kjente seg igjen i den restaurerte boligen, og fortalte litt fra sin tid på Alnes. Spesielt fremhevet hun det gode samholdet og naboskapet i fiskeværret. Et eksempel på dette er den gode og varme mottakelsen hennes familie fra første dag fikk da de kom til Alnes og flyttet inn på fyret.

Tradisjonen tro, ble augustmøtet avsluttet med kaffe og sveler m.m i den restaurerte og særpregede kafeen .

Septembermøtet ble holdt i Naftadjupe 30.sept. 2010

Foredragsholder var eiendomsmegler Nils Arne Riise fra Møre Eiendomsmegling a/s som orienterte om praktiske og formelle sider ved kjøp og salg av bolig.

Hans hovedbudskap var at ved både kjøp og salg skal en ta seg god tid til et skikkelig forarbeide. Søk gjerne sakkyndig hjelp både på praktisk og faglig hold. Ved salg er det viktig med en nøyaktig rapport som beskriver boligens tilstand, og som redegjør for kjente feil og mangler slik at en unngår senere erstatningskrav. En eierskifteforsikring er å anbefale.

Ved kjøp er det viktig å ta seg tid til grundige forundersøkelser bl.a om reguleringer, tinglyste heftelser og andre forhold som kan ha betydning for boligen. Ha finansieringen i orden på forhånd, og skaff deg helst et lånetilsagn fra din finansieringsforbindelse. Konsentrer deg om ett prosjekt om gangen, og sørg for at du aldri har flere bud gående samtidig. Husk at avgitt bud er bindende når det er akseptert av selger.

Det ble gitt saklig og god informasjon som var interessant og nyttig for 30 fremmøtte.

27.februar kl. 1800 har vi gleden av å møte en svært kunnskapsrik personlighet – Jahn Otto Johansen.

Hans tema denne kvelden blir om det nye Tyskland. Vi ser i media hvilken viktig rolle Tyskland spiller i dagens Europa, og når vi ser tilbake på det som har skjedd etter 2.verdenskrig er det imponerende.

Jahn Otto Johansen har en omfattende bakgrunnskunnskap om dette som kort sagt er veldig omfattende. Han er journalist, foreleser, forfatter og en mediepersonlighet. Han har utstrakt erfaring fra alle typer media i ledende roller gjennom hele sin karriere. Han har skrevet og medvirket til et 60-talls bøker og oversatt til en rekke språk.

Jahn Otto Johansen har opp gjennom sin lange eksponering i norske medier utviklet et sett med roller han fremstår i: Den første som den kunnskapsrike, nøytrale kommenterende nyhetsjournalist i TV og radio.

Dernest som personlig engasjert, medfølende jeg-person i sine bøker, og til sist som den frodige mannen i utallige portrettintervjuer i aviser og ukeblader.

Noter tid og sted: 27.jan.2011, Høgskolen i Ålesund, kl. 1800.

Referat fra møtet 28.oktober 2010

*På møtet denne gangen snakket rådmann **Olaug Flø Brekke** om eldrebølgen og utfordringene Ålesund kommune står overfor.*

Det er viktig å lytte til dem dette angår. Ålesund har god balanse i befolkningsveksten når det gjelder forholdet mann-kvinne. I årene 2015-2020 blir det stor vekst i alderen 70-79 år. Dette er selvfølgelig en stor utfordring.

Det ble foretatt en befolkningsundersøkelse i 2008 om hvilken boform som var ønskelig når en ikke kunne greie seg alene. De fleste ville ha tilrettelagt boform hjemme eller omsorgsbolig m/fellesrom. 80% ville bo i omsorgsbolig med bemanning hele døgnet, mens 8% foretrakk sykehjem.

Mens majoriteten av dem som ble spurt mente at det var et offentlig ansvar å sørge for dem som trenger hjelp, var det 25% som ville ha hjelp fra det offentlige når det private ikke strakk til. Bare 5% mente det var et privat ansvar. Et sammendrag av denne informative undersøkelsen kan fremskaffes om ønsket.

God omsorg er et felles ansvar. Det er plan for 2010-2015. Denne skal rulleres i god tid.

Utfordringer. Flere nye brukergrupper: flere under 67år har krav på langvarige tjenester, og det er kraftig økning i eldre og dermed flere demente.

Det er knapphet på omsorgsytere. Det er mange innvandrere som er interesserte i slikt arbeid. Kan en få restartet frivillighetsarbeidet?

Det er økt behov for medisinsk og tverrfaglig hjelp i hjemmet og i sykehjem/omsorgsboliger.

Dagens situasjon.

Det er opprettet en intermediær avdeling der pasientene kan få tilsyn og hjelp, og liggetiden på sykehus kan dermed reduseres.

Ålesund har idag 173 langtids sykehjemsplasser + 87 skjermede plasser for demente + ca. 58 korttidsplasser + 8 forsterkede demensplasser + 4 psykiatriske plasser + 11 plasser for rehabilitering + ca. 8 plasser for lindrende behandling og 8 intermediære plasser, ialt 353. Kommunen disponerer også 70 omsorgsboliger med heldøgns bemanning i Volsdalen og Borgundheimen. Det er vedtatt å bygge Hatlane omsorgssenter med 60 plasser fra senhøsten 2012, men i realiteten blir bare 31 flyttet over fra Borgundveien 199 fordi det så langt ikke er vedtatt driftsbudsjett for de siste 29 plassene. Det eksisterer ikke ventelister til sykehjemsplass fordi det etter kommunehelsetjenesteloven ikke skal forekomme ventende pasienter hvis de har behov for helsetjenester som kun kan gis på sykehjem.

Det er 70 plasser i omsorgsboliger (i Volsdalen og Borgundheimen). Her er behovet stort, det er 66 på venteliste.

Det er 32% underdekning på plasser.

Rådmann Flø Brekke mente at de aller fleste eldre har det bedre i omsorgsbolig enn på et sykehjem. Der er det flere sosiale aktiviteter og mer stimulerende miljø. Hun oppfordret oss til å delta i aktiviteter på seniorsentra. Hun la frem en oversikt over de mål kommunen har for heldøgns omsorg. Det blir for mye å ta med her, men kan fremskaffes på oppfordring fra lesere.

Etter dette interessante og godt gjennomførte foredraget ble forsamlingen oppfordret til å komme med innlegg og stille spørsmål. Det kom mange gode innlegg fra salen, og det ble stilt flere spørsmål. Det var møtt frem over 70 personer, så dette var noe som interesserte og engasjerte.

Kort sagt:

Vi ler ikke fordi vi er lykkelige; vi er lykkelige fordi vi ler.

Smilet er den korteste distanse mellom to mennesker.

Erfaring er ikke det som skjer med et menneske; det er hva et menneske gjør med det som skjer med ham.

KVA HEITER BYEN?

Fra «Alsundt» til «Ålesund»

Å skrive «Aa» i staden for «Å» i bynamnet Ålesund vil ikkje gjøre namnet meir internasjonalt forståelig, for 99 % av alle utlendingar veit ikkje at «aa» skal uttalast «å», men dei fleste av disse vil nok skjønne at «å» ikkje ligg så langt fra «a». Dessutan: Byen heiter korkje Aalesund eller Ålesund, men heller Ålsund, og det eldste namnet kan ha vore Alasund eller Alesund...

Bynamnet Ålesund skriv seg fra namnet på sundet mellom den litje øya Aspa i vest og den større Nørvøya i aust: Å:lsundet. Slik (med lang å) blir sundnamnet uttalt og slik har det trulig vore uttalt sidan tidlig på 1600-tallet. Før den tid kan det ha vore uttalt A:lsundet.

Sundnamnet ga opphav til stadnamnet, og den første gangen dette er funne nemnt er i 1603, då det blei skreve *Alsundt*. Uttalen kan ha vore A:lsund, på grensa til Å:lsund. På resten av 1600-tallet og til eit stykke ut på 1700-tallet blei stadnamnet skreve *Aallsund* eller *Aalsund*. Uttalen må då ha vore Å:lsund.

Fra Aalsund til Aalesund

Skrivemåten *Aalesund* blei vanlig fra midten av 1700-tallet, men er også unntaksvis å finne i kilder fra 1600-tallet (t.d. *Aallesund* i 1624). Det er lite rimelig at uttalen var gått fra Å:lsund til Ål-e-sund. Heller dreidde det seg om eit forsøk på normering, for det kan ha virka opplagt for lærde folk på denne tida at den samtidig uttalen var slurvete, at ein vokal i midten av ordet blei slukt (apokope). Og dette hadde dei nok rett i. Men trass i at skrivemåten *Aalesund*/*Ålesund* har vore einerådande i kring 250 år er det bare få som uttaler namnet slik det er skreve. Dagens uttale er Å:lsunn, i byen, må eg legge til.

Kva tyder namnet?

Den opphavlige forma på sundnamnet kan ha vore Alasundet eller Alesundet, og stadnamnet (som må vere eldgammalt sidan det aldri er funne i bunda form) var då helst Alasund eller Alesund.

Ut fra grunnregelen om at eit sund får namn etter den minste øya dersom sundet går mellom ei større og ei mindre øy, eller namn etter øya om sundet går mellom øya og fastlandet, kunne vi ha venta at sundet mellom Nørvøya og Aspa ville heite Aspesundet, som det kanskje aldri har heitt. Derimot er det mulig at sundnamnet inneheld eit eldre namn på øya Aspa, altså Ala. Men i så fall: Kva kan dette eldre øynamnet tyde?

På Sunnmøre blei mindre øyar eller holmar på enden av større øyar eller halvøyar stundom kalt «kalvar», jamfør Humlekavlen og Borgundgavlen, men det var også råd å sjå slike «utvekstar» som «halar» (og i jamvel som «rumper»). Altså: Eit eldre namn på Aspa kan ha vore Hala, men uttalt Ala fordi sunnmøringane i eldre tider bare unntaksvis uttalte ein h framfor ein vokal; vi har med såkalt halvemål å gjøre, enno til dels levande. No treng ikkje det mulig opphavlige øynamnet Ala/Hala vere norrønt. Det kan vere eldre enn som så, og i så fall keltisk, som kanskje dei fleste øynamna på Sunnmøre (mest tydelig i namnet Dimna i Ulstein), og såleis minne om dei som budde her før «vi» kom hit ein gang på 600-tallet.

Samtidig, og dette må reknast som heilt visst, stadnamnet Ålesund har ingen ting med «ål» å gjøre, korkje fiskeslaget eller den renna som finst nedst i mange sund, djupålen. Til dags dato er det bare få sunnmøringar som har villa ete ål, det er enno eit levande tabu at ein ikkje skal ete slik mat (eit tabu på linje med det no døyande tabuet mot å ete krabbe, kreps, reker, hummar, alle slags skjell og andre sneglar). Ein kalte ikkje opp fine stadar etter umat!

Foredrag 24.februar 2011: EN EPOKE ER SLUTT: Vigra kringkaster legges ned, og masten kuttes.

Fra Per-Henry Aarseths rikholdige minnesamling fra litt tilbake i tid har vi fått lov å sitere:

Ellers var jo Vigra kringkaster veldig utsatt som eneste norsk-kontrollerte radiosender. Vår nabo fra Kløvadalen, familien Stinessen, var flyttet dit ut like før krigen, så vi var ekstra spente. En dag kom 6 engelske destroyere inn Valderhaugfjorden og passerte Oksebåsen. De holdt tyske fly unna, men det førte vel til at de dro videre til Molde med sin last. Vigra kringkaster ble senere bombet, og det skjedde mens hallomannen, adjunkt Kristian Langlo, meldte om store tyske flystyrker som hadde passert Sognefjorden. Eg husker han sa: "Dei bomber Molde no, dei bom....." Så vart det heilt stilt. Vigra kringkaster var satt ut av drift, men det gikk bra med våre naboer. Kringkasteren kom for øvrig i provisorisk drift igjen etter kort tid.

Denne hendingen er levende beskrevet i boken *Vel møtt til sendinga* av Asbjørn Gjærde. Nå kan vi av **Turid Stinessen Røsvik** få del i historien om Vigra kringkaster på 630 kHz på mellombølgen og dens store rolle i starten av krigen såvel som til brukere på fjerne farvann frem til 20.juni neste år. **Vel møtt kl. 1800.**

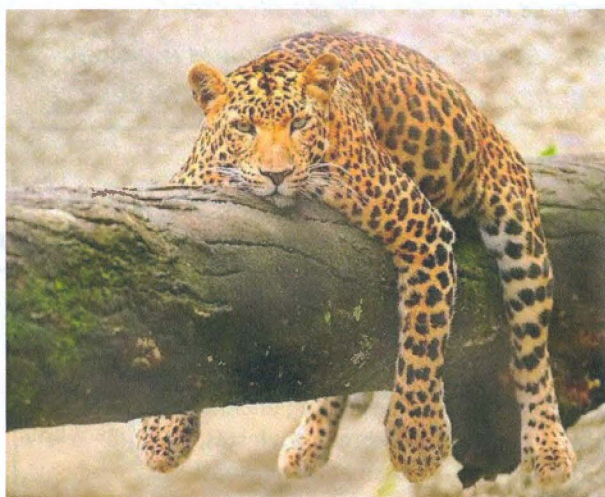
Temakveld med Ålesund Dixie på Spjelkavik omsorgssenter 28.oktober

Gladjazz midt i blant oss. Denne gangen var det bare å la seg føre med i liflige toner. Ålesund Dixie gjøglet og spilte med stor lyst, fant frem gamle og kjente melodier og ga dem til dels nytt arrangement i nesten 1 1/2 time.

Vi lot oss rive med og sang kjente tekster. "Dette gjør vi opp igjen", ble det gitt uttrykk for.

Fra venstre: Alf Eide, trommer/vokal; Einar Longva, trombone; Terje Olsen, trompet/flygelhorn/vokal; Sigbjørn Brunstad, gitar/banjo; Leiv Ståle Aasebø, klarinett; Odd Arne Risvik, bass

Tok med disse bildene bare for å minne deg om det nok blir varmere igjen — en eller annen gang.

Eleanor Roosevelt

Great minds discuss ideas;
average minds discuss events;
small minds discuss people.
(Store sinn diskuterer idéer;
vanlige sinn diskuterer hendelser;
små sinn diskuterer folk.)

Lær av andres feil,
du kan ikke leve lenge nok
til å gjøre alle selv.

To handle yourself, use your head;
to handle others, use your heart.

Greitt i vite:

Størst frihet har man når den er begrenset.
53% av kvinnene gleder seg til julehandelen, og hele 20% av mennene.
De fleste smil er startet av et annet.
Et smil koster ingen ting—men har utrolig verdi.

Vi trenger en person til i redaksjonskomiteen!

Si fra til sjur.brande@live.no om du vil være med —eller du kjenner en som burde være med.

Dei gode tankane

Ragnvald Skrede

Ein kan ikkje lyde når ein ropar
... eller tenkje når ein ropar

Dei gode tankane kjem stilt
som rim på kvist

Dei gode tankane er skye
og søker sine inste løynrom
så snart dei høyrer larm og skrål

Dei gode tankane kjem stilt
når hugen er lik et fjellvatn
som speglar den evig snø
Når kastevindar kjem
blir speglingane brotne

Dei gode tankane kjem stilt
lik den løyndomsfulle sus ifrå rømda
som ein aldri høyrer men anar.

Bestefaren og sønnesønnen

(av Jacob og Wilhelm Grimm, Kinder- und Haussärchen 1812, Der alte Grossvater und der Enkel)

Det var en gang en veldig, veldig gammel mann. Hans øyne var dimme, hans ører døve, og hans knær skjelvende. Når han satt ved bordet kunne han knapt holde en skje. Han spilte suppe på bordet, og, i tillegg, rant noe av suppen ut av munnen.

Hans sønn og hans sønn's kone ble forarget over dette. Så tilslutt satte de den gamle bestefaren i hjørnet bak komfyren. Der ga de ham maten hans i en bolle av leire, men ikke nok. Han satt og så trist tilbake på bordet, og hans øyne ble fuktige.

En dag kunne hans skjelvende hender ikke lenger holde bollen av leire, den falt til gulvet og ble knust. Den unge kvinnen skjelte ham ut, men han sa ikke et ord. Han felte bare tårer. Så, for en billig penge kjøpte de en bolle av tre og ga ham å ete av den.

En dag mens de alle satt der begynte den lille sønnesønnen på fire år å sette sammen noen stykker av tre på gulvet.

"Hva lager du der?" spurte hans far.

"Å, jeg bare lager et lite trau til deg og mor så dere kan spise ut av det når jeg blir stor."

Mannen og kvinnen så på hverandre, og begynte å gråte. Straks satte de den gamle mannen ved bordet igjen, og lot ham så spise der fra da av. Og om han sølte litt grann, så sa de ikke et ord.

Ledestjerne

av Einar Skjæraasen

Vi roper i denne natten:

Gi oss en vei å gå.
Gi oss ennå en stjerne
å feste øynene på.

Gi oss ennå et hjerte,
ikke av vest eller øst,
gi oss et hjerte som favner
all verden - og grenseløst.

Gi oss ennå å gråte
over mørket et sted.
Gi oss igjen å høre:
Fred over jorden. Fred!

Gi oss ennå å bryte
opp som de vise menn.
Gi oss i natt en stjerne,
og gi oss å følge den.

Julekvidder fra Jeløen

av Majsol Elvsås

Skogen har fått vinterklær,
rim og sne på nakne trær.
Stort sett sover vel naturen –
men i disse dirrer duren
monotont fra tåkeluren.
Ekorn vimser nedi lien,
haren haster over stien.
Fire sorter meis på brettet,
flaggspekk hakker talg på nettet.
Frem av tåken solen titter,
lager julekort med glitter.
Adventstiden står vi midt i,
små og store jobber flittig,
alle smittes av basillen:
altfor mange jern i ilden!
Peppernøtter, skurebøtter
våkenetter, trøtte føtter.

Julestrev og julemas
julebrev og julestas,
Julemat og juleknask,
juleprat og julevask.
Julepynt og juletre,
julenek og julesne.
Julesanger, julepakker,
det går rundt for hver en stakkar.
Juleditt og juledatt,
hjulet snurrer dag og natt!
Er vi havnet helt på felgen
før den kommer, julehelgen?
Eller makter vi å stille
juleglede, julesnille?
For det var jo det vi ville!
**Måtte julens lys og fred
dale til oss alle ned!**

Vi ønsker alle lesere en riktig god jul og et godt, nytt år!

POLITIKERE OG PRIORITERING

Skal vi løse og få bort sykehjems- og omsorgsboligproblemet i Ålesund er tydeligvis løsningen å nedsette en komite. Bredt sammensatt så flest mulig blir bundet.

Rekner da med at det dukker opp milliarder, og i stedet for bompenger blir vedtatt en rettferdigere eiendomsskatt som antagelig vil koste innbyggerne mindre enn en «bompengeskatt»..

Allerede i årets statsbudsjett ligger det en stor støtte til bygging av plasser til kommunene, og det er også lovet innsats på dette området i kommende budsjett. Men så er det da et spørsmål om prioritering i kommunen til drift.

Det forundrer meg at den borgerlige «posisjonen» som har hatt makta i 11 år, går ut og klager over manglene innen eldreomsorgen. La meg sitere fra Fremskrittpartiet sitt valgprogram (2007):» Vi vil arbeide for at de som har behov for det skal kunne få en sykehjems- eller omsorgsplass.» Tverrpolitisk liste og Høyre er ikke snauere i sine lovnader. Mange burde vel si at nok er nok – veien ut av posisjon trenger vel ikke en veikomite til.

I stedet for å øse ut millioner (milliarder) til nye veiprosjekt og nødvendige parkeringsplasser, som vil føre til økt bilmengde til bykjernen, forbruk av byareal og økt forurensning, kunne man jo velge andre løsninger.

Velger man å styrke kollektivtrafikken ved å øke frekvens og ruter – og gjøre bussen økonomisk attraktiv for målgruppene (kommunen har mulighet til å støtte en subsidiering av billettene), vil man langt på vei løse de problemene vi i dag har på trafikksektoren. Dette er det også forskning som støtter opp om.

Men det er som tidligere skrevet en prioritering av verdier og bruk av penger.

Jeg faller også for fristelsen til å vise til lederen i Nytt i Uka 3. november. Dersom opposisjonen her ved sin prioritering står for en alternativ politikk, kan det etter kommunevalget 2011 bli grunn til å juble høyt.

Per Bertil Lund

Husk å levere fremmøteliste og semesterrapport før året er omme!

Styret ber alle gruppeledere om å sørge for at fremmøtelister for høstsemesteret 2010 blir levert til studiekoordinator Per Øfsdahl før 31.desember.

Minst like viktig er at en oversikt med kort beskrivelse av virksomheten også blir levert. Disse danner en del av grunnlaget for vår årsberetning. Semesterrapportene er også nødvendige i henhold til den organisasjonsform som Pensjonistuniversitetet er underlagt.

Oppsett av årsrapporter:

Årsrapporter bør som minimum innholde følgende opplysninger:

- * Gruppenavn, leder og medlemsdata med navn, faste persondata (adresse, tlf, e-post, født)
- * Fremmøtelister med tilstedeværelse i vår- og høstsemester
- * Kortfattet oversikt over aktivitetene, i stikkords form eller resymé

Utover dette er det ønskelig med informasjon om f.eks:

- ⇒ Spesielle prosjekter
- ⇒ Deltagelse i eksterne aktiviteter, besøk, reiser, etc. – illustrer gjerne
- ⇒ Erfaring som er gjort, og som bør bringes videre til andre grupper eller foreningen generelt

Fylligere omtale eller dokumenter som antas ha varig interesse slik at det kan behandles eller brukes over flere år ønskes vedlagt.

Ikke begrens rapporten til denne veiledende stikkordslisten, men ta for all del med ting som hører naturlig til.

Vi legger etter hvert alt på nettsidene våre slik at det bevares for fremtiden og er tilgjengelig for alle til enhver tid. Levér gjerne skrevet på papir om du vil; har man det i elektronisk form blir det enklest for den som skal behandle stoffet videre. Bilder bør være høydigitale for å få god kvalitet.

Levér alt snarest til studiekoordinator etter at siste møte i året er gjennomført. Tenk årsrapport gjennom hele året så blir det enklere og bedre.

Mer direkte informasjon, mindre avisannonsering

Styret har etter lengre og grundig vurdering vedtatt å redusere avisannonsering fordi nytteeffekten av denne er mindre enn ønsket. Vi må derfor i større utstrekning stole på at vi rekker frem til alle med informasjon på vanlige måter:

Den **viktigste kommunikasjonsmåten** blir fremdeles medlemsbladet vårt. Dette sendes samtlige, uansett. Det brukes til alt omfattende materiale, samt all informasjon som ikke haster. Det er da ønskelig at alle noterer datoer i sin egen kalender, og oppbevarer medlemsbladene på en måte som gjør at de er lett tilgjengelige over tid.

Over halvparten av medlemmene har i dag **e-post**, noe som gjør større kommunikasjon lettere og kvikkere for mindre saker, eller ting som har skjedd mellom utsendelser av bladet.

Langt de fleste har også anledning til å lese SMS-beskjeder sendt til **mobiltelefoner**. Enkle beskjeder kan sendes på denne måten, f.eks påminnelser.

Det ligger mye tid og omtanke bak styrets og gruppelederens frivillige innsats, og det vil bli veldig verdsatt om alle på sin måte kan hjelpe til. Om styret kan være oppdatert på din riktige postadresse, e-post og mobiltelefon til enhver tid vil det hjelpe oss alle. Og hvis du kan notere og huske viktige datoer og hendelser, vil det være minst like mye hjelp for deg selv.

Det vi mister ved å ikke bruke avisannonsering er å nå frem til prospektivt nye medlemmer og andre som kan ha glede av våre åpne temamøter. Men det er utrolig hvor mye det utgjør om du selv sprer ordet til andre, og tar med deg venner og bekjente som du mener er interesserte.

Avisannonsering er kostbart, og det vil gjøre budsjettet vårt lettere å balansere om vi reduserer annonsering. Imidlertid er det noen tilfeller og forhold, foredragsholderes betydning, eller viktige temaer, som gjør at vi vil bruke avisannonsering fra tid til annen.

Kontakt til studiegrupper

Studiegrp.koordinator: Per Øfsdahl; 97177473, per.øfsdahl@mimer.no

Byen vår: Åse Fagerslett; 70155111; p-fagers@online.no

Data 1 Nybegynnere: Ny

Data 2: Ny

Data 3: Ny

Data 4: Ny

Digital foto: Per Myklebust; 70146576, pemykl@mimer.no

Engelsk litteratur: Sandra Baraldsnes; 97784579; tbaralds@online.no

Kommunen vår: Ny

Kunst: Astrid Hatløy; 70143085, astrid.hatlø@mimer.no

Helse og velvære: Per Gunnar Stoknes; 70143620, pgs@mimer.no

Kunstmaling: Terje Bugge Hansen; 70141793, terje.b.h@mimer.no

Litteratur 1: Olav Dahl; 70215102, e-hen-f@online.no

Litteratur 2: Erna Mørø; 70155781, ernamaro@online.no

Litteratur 3: Solfrid Selbervik; 91527606; pal.selbervik@mimer.no

Litteratur 4: Liv Holte; 70143132, liv.holte@hotmail.com

Media: Ny

Samfunn: Ingemar Bøen; 90768214, itboen@mimer.no

Spansk 1-2: Gunnaug Lade; 70155004, gunnlade@frisurf.no

Quo vadis: Sigurd Dybvik; 70133760, sidy@mimer.no

Har du oppgitt din e-postadresse til oss?

Denne utgaven av medlemsbladet blir sendt ut i elektronisk form (pdf-fil) til alle som har oppgitt e-postadressen sin. I tillegg blir selvfølgelig bladet sendt ut i papirform som tidligere. Det er slett ikke meningen at du skal trykke ut bladet på papir selv. (Hvis du gjør det så husk at du kan velge gråtone, så slipper du stort forbruk av farger). Hvis du bare mottar papirform, og ikke i e-post, da har vi ikke fått med oss adressen. Send den da til **erl.paul@online.no**

Meld fra om endringer i adresser

Det vil lette arbeidet for de frivillige i ledelsen (som medlemmene har valgt) om du kan huske å gi beskjed om endringer i postadresse. Det er ofte et tidkrevende arbeid å lete opp disse opplysningene når de er feil. Si fra til leder, nestleder eller studiekoordinator på enkleste måte, eller til en i styret, så blir det registrert.

Rom for kjærlighet...

Vi hjelper deg med kjøp og salg av bolig, så kan du bestemme hva du vil fylle hjemmet ditt med.

MØRE EIENDOMSMEGLING

Kommentarer til møteplanen på siste side

Styret har vedtatt å endre litt på **datagruppene**. Erfaringen har vist oss at vi ved starten av hvert semester bør ha en ny gruppe for den som vil begynne helt på bunnen (få vite hvor på-knappen er først). Så danner vi helt nye grupper som er beregnet på innføring i Windowsprogrammene Word tekstbehandling, Excel regneark, og PowerPoint bildepresentasjon fra MS Office 2007 eller nyere; én gruppe for hvert program. Gamle og nye deltagere ønskes velkommen etter først-til-mølla-prinsippet.

Alle melder seg på til studiekoordinator Per Øfsdahl, tlf. 7015 0257 eller 9717 7473, per.ofsdahl@mimer.no. Bare å si fra med det samme.

Den som måtte ha bruk for hjelp til å velge programpakke sier fra til Per.

Vi trenger også flere som kan hjelpe til med arbeidet i gruppene. Det er mye reisevirksomhet og da trengs det vikarer for at arbeidet skal gå noenlunde greitt. Det kreves ikke annet enn at du kan bruke et eller flere av programmene, ikke noe utenom det vanlige. Si fra til Per om du kan, så setter mange veldig stor pris på det!

Bruk av dataprogram krever at du trener og bruker det hjemme, hvis ikke glipper detaljene og forståelsen, og så blir det tyngre enn nødvendig. Bruk svært gjerne en bærbar PC både hjemme og på kursene, så får du størst utbytte.

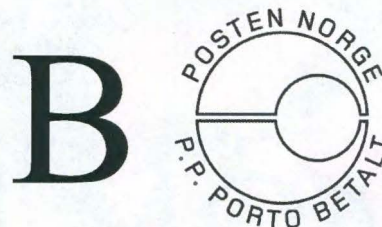
Så setter vi i gang en **ny gruppe** som vi kaller *Kommunen vår*; den er lagt opp på samme mal som *Byen vår* siden mange har ønsket å begynne i den. *Kommunen vår* vil møte på Spjelkavik omsorgssenter torsdag 13.januar første gang, kl. 1000-1145 vest for kafeteriaen. Møt gjerne der og da, eller ta kontakt på forhånd med Erling Paulsen (se siste side for detaljer om dette).

Når det gjelder andre, **etablerte grupper**, kan du ta kontakt med gruppeleder om du ønsker. Gruppene kan ikke bli for store, for da slipper ikke alle til som ønsket. Hvis det er fullt, så vil vi kunne danne nye grupper med samme tema. Vi begynner gjerne med et fåtall deltagere, så får det vokse som det passer.

Adresselapper settes her

Returadresse ved feil adresse:

Pensjonistuniversitetet i Ålesund
v/ Sjur Brande
Nybøbakken 8, leil 9
6011 Ålesund

Tillitsvalgte 2010:

Leder Sjur Brande, Nybøbakken 8, seksjon 9, 6011 Ålesund, tlf 7013 7622 og 9220 3697, sjur.brande@live.no
Nestleder og kasserer Erling Paulsen, Gamleveien 36, 6015 Ålesund, tlf 7015 5290 og 9056 0355, erl.paul@online.no
Studiekoordinator Per Øfsdahl, Brenneveien 13, 6013 Ålesund, tlf. 7015 0257, 9717 7473, per.ofsdahl@mimer.no
Sekretær Torun G. Eriksen, Fjelltunv. 29, leil 7, 6007 Ålesund, tlf 7013 3416, 90069516, torun@mimer.no
Styremedlem Målfrid Mogstad, Nedre Strandgt. 37, 6004 Ålesund, tlf. 9924 0464, mmogstad2@hotmail.com
Varamedlem Liv Tideman, Østre Aspehaug 12, 6010 Ålesund, tlf 7014 1480, 4803 8737, l-tidema@online.no
Varamedlem Einar Røssaak, Kr. Randersvei 5, 6007 Ålesund, tlf. 7012 1229, enar.rossaak@mimer.no

Redaksjonskomiteen består av:

Björg Bang, tlf. 7014 2924, bjorg.bang@gmail.com; Bjørn Lamborg, tlf. 7013 8265, bjorn@lamborg.no
og Sjur Brande, tlf 9220 3697, sjur.brande@live.no

Studieforbundene skal ifølge lov bidra til å vedlikeholde og styrke demokratiet og engasjere og utvikle medborgere, gjøre det mulig for mennesker å påvirke egen livssituasjon, bekjempe utstøting og bidra til inkludering og styrke kulturelt mangfold og øke deltagelsen i kulturlivet.

Voksenopplæringsloven er endret pr. 1.jan.2010. I formålsparagrafen sies det bl.a at formålet er å fremme livslang læring ved å legge tilrette for organiserte aktiviteter og bidra til motivasjon og tilgang til kompetanse for alle, og slik fremme den enkeltes utvikling og møte behovene i samfunnslivet.

I Pensjonistuniversitetet i Ålesund bruker vi idéene i U3A-konseptet som bakgrunn for vår virksomhet. Det er ett av våre mange kort at Pensjonistuniversitetet har så mange studiegrupper som drives med liv og lyst av egne medlemmer, som legger stor vekt på det sosiale aspektet såvel som interessefeltet.

Identitet, verdier og selvforståelse er andre poeng. Hovedparten av aktiviteten i studiegruppene våre bygger opp om akkurat dette.

Vi diskuterer med respekt for andres meninger, og er velsignet fri for detaljert styring. Vi utvikler oss ved å lytte til hverandre, og modnes ved det.

Medlemsskap er åpent for all pensjonister og andre over 60 år. Medlemsskap er uavhengig av tidligere utdanning og yrkesmessig bakgrunn.

13.11.2010	Pensjonistuniversitet i Ålesund. Møteplan våren 2011											
Grupper	Leder	Dager	Kl.	Sted	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Servering	
Data - Nybegynnere	Ny. Ledige plasser	Onsdag	1000-1145	Spjelkavik Seniorsenter	12 26	9 23	9 23	6	4 18	1		
Data - Exoell	Ny. Ledige plasser	Onsdag	1000-1145		19	2 16	2 16	30 13	11 25	8		
Data - Word	Ny. Ledige plasser	Fredag	1100-1245		14 28	11 25	11 25	8	6 20	3		
Data - Power Point	Ny. Ledige plasser	Fredag	1100-1245		21	4 18	4 18	1 15	13 27	10		
Spansk 1	Gunnlaug Lade	Tirsdag	1330-1530		11 25	8 22	8 22	5	3 24	7		
Spansk 2	Gunnlaug Lade	Tirsdag	1330-1530		18	1 15	1 15	29 12	10 31	14		
Litteratur 4	Liv Holte	Onsdag	1200-1345		19	2 16	2 16	30 13	4 18	1		
Kunstmaling	Terje Bugge Hansen	Tirsdag	1200-1345		11 25	8 22	8 22	5	3 24	7		
Digital foto	Per Myklebust	Mandag	1000-1145	Rådhuset Lavblokk 385/386	10 24	7 21	7 21	4	2 23	6		
Kommunen vår	Ny. Ledige plasser	Torsdag	1000-1145		13 27	10 24	10 24	7	5 19	9		
Helse & velvære	Per Gunnar Stoknes	Etter avtale										
Engelsk litteratur	Sandra Baraldsnes	Mandag	1000-1145		10 24	7 21	7 21	4	2 16	30		
Litteratur 1	Olav Dahl	Tirsdag	1200-1345		11 25	8 22	8 22	5	3 24	7		
Litteratur 2	Erna Marø	Mandag	1200-1345		10 24	7 21	7 21	4	2 16	30		
Litteratur 3	Solfrid Selbervik	Mandag	1200-1345		17 31	14 28	14 28	11	9 23	6		
Byen vår	Åse Fagerslett	Tirsdag	1000-1145		18	1 15	1 15	29 12	10 31	14	27.01.10	
Media	Ny ikke fastsatt	Onsdag	1000-1145		12 26	9 23	9 23	6	4 18	1	24.02.10	
Kunst	Astrid Hatle	Onsdag	1200-1345		12 26	9 23	9 23	6	11 25	8	31.03.10	
Quo Vadis	Sigurd Dybvik	Tirsdag	1000-1145		25	22	22	5	3	7	28.04.10	
Samfunn	Ingemar Bøen	Torsdag	1200-1345		20	3 17	3 17	31 14	12 26	9	26.05.10	

Studiekoordinator: Per Øfsdahl, Brenneveien 13, 6013 Ålesund. Tlf.: 70 15 02 57 Mob.tel.: 971 77 473 E-adr.: per.ofsdahl@mimer.no
Studiegruppene må være oppmerksomme på når de skal hjelpe til med servering av kaffe og rydding på temamøtene.

Innmeldingsinformasjon:

Navn:

Postadresse:

Postnr og sted:

Telefon fast:

Tlf mobil:

E-postadresse:

Fødselsdag:

Gi informasjonen til Sjur Brande, Per Øfsdahl eller Erling Paulsen (adresser som angitt øverst på siden her)